

Landelijk Secretariaat D'66
Keizersgracht 576
Amsterdam - C.
tel. 020 - 226996

datum: 5 april 1968
van: Het Hoofdbestuur
aan: De leden
onderwerp: Partijvernieuwing

Aan de leden

Het Hoofdbestuur neemt zich voor in dit najaar een politiek congres te organiseren. Op het houden van een dergelijk congres is al herhaaldelijk en van verschillende zijden aangedrongen. De zich snel wijzigende politieke situatie in ons land noodzaakt D'66 zich te bezinnen op haar eigen bestaansreden, de politiek van morgen en de plaats die D'66 daarin - eventueel samen met anderen - zal innemen.

Dit congres kan belangrijke politieke betekenis krijgen mits aan een aantal voorwaarden is voldaan. Er moet een degelijke voorbereiding aan voorafgaan en het congres moet resulteren in een aantal duidelijke uitspraken. Deze uitspraken moeten tenminste de volgende gebieden bestrijken, hier globaal aangeduid met de vraagstelling:

- wat zijn - anderhalf jaar na de oprichting - de essentiële kenmerken van D'66, die ons als politieke partij bijeenhouden;
- wat is onze politieke gedragslijn bij komende landelijke en regionale verkiezingen;
- in hoeverre zijn onze staatkundige denkbeelden voor ons van zódanige betekenis, dat politieke samenwerking met anderen slechts mogelijk is wanneer ook zij met deze denkbeelden instemmen.

Daartoe is een beknopt discussiestuk opgesteld, dat als bijlage hierbij gaat. Het Hoofdbestuur heeft in dit stuk bewust niet willen vooruitlopen op de conclusies van de discussie. Het Hoofdbestuur heeft wel een politieke taak maar acht zich in deze belangrijke zaak slechts uitvoerder van beslissingen, die de partij als geheel zal nemen.

Met het inventariseren van de vragen, die wij - mogelijk al in 1968 - moeten beantwoorden, is dit stuk begonnen.

Maar: aan de beantwoording van vragen betreffende praktische politieke samenwerking moet noodzakelijk voorafgaan een bezinning op de eigen politieke denkbeelden. De praktische verwerkelijking daarvan hangt nauw samen met het gewicht, dat wij aan onze staatkundige denkbeelden toekennen.

Afgedrukt op de achterzijde van deze brief vindt U een overzicht van het behandelingsschema zoals het Hoofdbestuur zich dat heeft gedacht.

Het Hoofdbestuur verzoekt alle leden van D'66 met klem dit werkstuk met grote aandacht te willen bestuderen en actief aan de discussie daarover mee te doen, zodat het congres op het voorgenomen tijdstip kan worden gehouden.

Wij zijn er ons van bewust, dat veel van U wordt gevraagd, temeer daar het gewone politieke werk in landelijke en plaatselijke werkgroepen niet alleen moet doorgaan, maar zelfs nog moet worden geïntensiveerd.

Het belang van deze zaak is echter zo groot dat wij menen dat de leden van D'66 met graagte aan het verder doordenken van deze materie zullen meewerken.

Namens het Hoofdbestuur:

H. van Beekhuizen
secretaris

TIJDSHEMA BEHANDELING VRAAGPUNTEN

5 april	Verzending discussiestuk aan leden van D'66 ter bespreking in afdelingen en - indien gewenst - regio's;
30 mei	<u>Afsluiting eerste discussieronde. Reacties en antwoorden worden vóór 30 mei bij het Hoofdbestuur ingewacht;</u>
juni	Samenstelling door Hoofdbestuur c.q. commissie van een verslag van de eerste discussieronde; het verslag wordt vóór 1 juli wederom aan de leden gezonden;
juli - september	Besprekingen in tweede termijn in afdelingen enz. 30 september: afsluiting tevens uiterste datum, waarop amendementen en voorstellen voor het congres kunnen worden ingediend;
oktober	In deze periode zal het eindverslag worden samengesteld. Dit verslag zal tevens het onderwerp van beraadslaging van het congres vormen. De congresleiding zal bij de samenstelling dan ook worden betrokken;
november	Landelijk politiek congres.

N.B.

1. Het Hoofdbestuur wil dit tijdschema aanhouden, teneinde tijdig te kunnen congresseren. Derhalve verzoeken wij U dringend het niet op de uiterste data te laten aankomen.
2. Gebundelde reacties, vermeld in regio- en afdelingsverslagen zijn noodzakelijk om een hanteerbaar eindverslag te kunnen maken. Uiteraard is de D'emocraat een geschikt medium om de discussie te begeleiden.
3. Nog niet valt te voorzien of, en zo ja, welke beperkingen of voorwaarden moeten worden gesteld voor het indienen van congresvoorstellen. In een volstrekt vrije en open discussie zullen wij toch moeten proberen de plenaire behandeling op het congres tot de hoofdzaken te beperken.

Namens het Hoofdbestuur:

H. van Beekhuizen
secretaris

Wij menen, dat de vraagpunten over de partijvernieuwing tweesoortig zijn:

Enerzijds vragen, die de kenmerken van de partij zelf betreffen, een bezinning op de uitgangspunten van D'66 dus;

anderzijds de partijpolitieke opstelling in de huidige Nederlandse situatie, de externe verhoudingen.

Het bestuur is van oordeel, dat het aantal aan de partijleden voor te leggen vragen beperkt moet zijn en voornamelijk gericht dient te zijn op het bereiken van zo groot mogelijke overeenstemming binnen de partij over de in de nabije toekomst te volgen gedragslijn.

De tijd dringt; nog dit jaar kunnen beslissingen vallen.

Daarom is een kort en concreet stuk ter discussie binnen de afdelingen nodig, opdat de partij snel en energiek kan handelen.

A. Bezinning op de kenmerken van de partij:

Als organisatorisch bindmiddel voor politieke partijvorming anno 1968 wijst D'66 af de begrippen "liberalisme" en "socialisme", zoals die thans door bestaande politieke groeperingen worden gebruikt: namelijk als verzamelbegrippen, die door veroudering vaag en gedeeltelijk inhoudloos zijn geworden. Zij leiden ook niet tot goede aanpassing aan veranderende omstandigheden. Ook geloofsovertuigingen zijn thans een ondeugdelijk bindmiddel voor politieke organisaties, omdat zij niet leiden tot een eenvormig politiek-maatschappelijk gedrag.

Naar onze voorlopige mening zou de "kleef" van een politieke groepering kunnen bestaan uit een deel of het totaal van de volgende factoren:

1. gedeelde doeleinden/ programpunten;
2. gedeelde uitgangspunten;
3. gedeelde voorkeur voor bepaalde methoden;
4. gemeenschappelijke mentaliteit/levenshouding;
5. overeenstemmende visie.

Hierbinnen zouden als kenmerkend voor D'66 kunnen worden aangewezen:

- a. Het streven naar radicale democratisering van onze samenleving en met name het scheppen van gelijke kansen op ontwikkeling voor elk individu.
- b. Het op de voorgrond plaatsen van doelmatigheid bij het nemen van politieke beslissingen en bij het kiezen van te gebruiken middelen (pragmatisme).
Wij realiseren ons wel, dat op bepaalde punten de verwachting van en het oordeel over de doelmatigheid van voorgestelde gedragslijnen kunnen verschillen.
- c. Het nemen van beslissingen na het verkrijgen van behoorlijke informatie, zodat verschillende alternatieven en ook nut tegen offer tegen elkaar kunnen worden afgewogen.
- d. De wil om verandering in het partijwezen tot stand te brengen:
 - I. Op korte termijn: breekijzerfunctie.
 - II. Op lange termijn: gebaseerd op de overtuiging, dat de maatschappij vraagt om een aanpak, die verschilt van het politiek bedrijven in het verleden.

De maatschappij van morgen dreigt de mens te overvleugelen. De automatisering brengt de individuele mens voor de vraag wat zijn positie als enkeling in de toekomst zal zijn. Van de politiek moet verwacht worden, dat hiervoor een soort "culturele ruimtelijke ordening wordt ontworpen.

Ondergetekenden menen hier een taak te zien voor een politiek verschijnsel als D'66. De maatschappij van morgen zal ons totaal andere verhoudingen te zien geven; andere verhoudingen tussen de individuen onderling, maar vooral in het politieke leven. De snelle ontwikkeling van de techniek, de noodzaak om over de grenzen steeds nauwere relaties aan te knopen, geven de maatschappij een radicaal ander gezicht.

De klemmende vraag is of de politieke verhoudingen aangepast kunnen worden aan bovengenoemde omstandigheden, die het gevaar inhouden, dat de mens, als creatief individu, in de kou komt te staan.

Het is de plicht van de politieke partijen om de inspraak in en de betrokkenheid bij het politieke bedrijf in die ingewikkelde verhoudingen zo groot mogelijk te doen zijn. De technologische ontwikkeling dwingt ons nu al vormen voor die toekomst te vinden, wil althans de techniek (de wetenschap) de mens niet gaan overheersen.

- e. Kritische en relativiserende houding ten aanzien van eigen opvattingen en voorstellen.
- f. Een levenshouding, die sterk gericht is op de toekomst, waaruit voortvloeit de bereidheid het politiek handelen en beslissen op de toekomst te richten en daarbij zonedig nu offers te brengen en risico's te aanvaarden.

Vraagpunten:

1. Wat zijn de kenmerken van D'66 als politieke partij ?
2. Zullen in de toekomst alleen programpartijen nog bestaansrecht hebben ?
3. Is D'66 programpartij zonder meer, of een partij waarvan het program tot stand komt door een bepaalde visie iedere keer opnieuw zo concreet mogelijk te benaderen ?
4. Welke visie drijft D'66 ? Radicale democratisering ?
5. a) Wat kan men onder radicale democratisering verstaan ?
b) Hoe realiseert men een bepaald idee over radicale democratisering in de praktijk, waar wetenschap en techniek met steeds grotere kracht het proces van politieke besluitvorming beïnvloeden ?

B. Externe verhoudingen

D'66 heeft zich opgesteld als breekijzer in de politieke verhoudingen. Dit proces heeft zich in beweging gezet. D'66 zal een invloed op de ontwikkeling moeten blijven behouden, maar zich toch wel bewust moeten zijn dat ook nog andere groeperingen en personen deze ontwikkeling mede bepalen. D'66 mag in de dynamiek van dit proces niet verstarren. De links-rechts tegenstelling is in Nederland in de politieke strijd nog een centraal thema. Hiertegenover stelt D'66 dat dit verouderde tegenstellingen zijn. Hiervan uitgaande kan D'66 in de praktische politiek:

- weigeren samen te gaan met groepen, die zich zelf nog steeds in die links-rechts tegenstelling plaatsen, of
- met handhaving van dat oordeel trachten praktische invloed in de politiek te krijgen door naar samenwerking te streven met die groeperingen, die voldoen aan het criterium dat besloten ligt in de radicale democratisering (progressiviteit) en waarmede programmatische overeenstemming kan worden bereikt;
- bereid zijn om het eigen bestaan op te geven en opgaan in nieuwe politieke groeperingen.

Men dient te bedenken, dat de politiek bij de gemeente begint. Als politieke partij krijgt men pas invloed, als men in de gemeentepolitiek een rol gaat spelen. Dat geldt niet alleen voor de partij, maar evenzeer voor het individuele partijlid, én voor degene, die bij de Kamerverkiezingen op D'66 heeft gestemd.

Afgezien van successen op dit niveau, die van belang zijn voor de landelijke politiek, is het werkzaam zijn op lokaal niveau een onontbeerlijke bouwsteen voor de politieke verhoudingen in Nederland.

Dat daarom ook aan de verkiezingen voor de Provinciale Staten zal moeten worden deelgenomen, zal duidelijk zijn.

Ten aanzien van elk dezer verkiezingen een aantal vragen:

1. A) Moet D'66 aan alle komende gemeenteraadsverkiezingen deelnemen ?
B) Indien aan de voorwaarden van voldoende representativiteit is voldaan, heeft men dan zijn vrije keus om deze vertegenwoordiging tot uitdrukking te brengen door:
 - a) als zelfstandige partij deel te nemen ?
 - b) in een bepaald samenwerkingsverband (met wie dan ook) in de gemeenteraad te gaan zitten om het politieke gezicht te vormen; moet aan lijstverbinding of aan het samengaan op één lijst gedacht worden ?
 - c) indien b) bevestigend wordt beantwoord, welke voorwaarden moet men dan stellen ?
 - d) hoe valt de beslissing over een dergelijk samengaan ?

2. Provinciale Staten en Agglomeratie Raden

Op welke wijze moet D'66 aan verkiezingen voor deze vertegenwoordigende organen deelnemen ?

- a) Als zelfstandige partij ?
 - b) Is samenwerking met andere politieke groeperingen d.m.v. lijstverbinding mogelijk (s.v.p. voor ogen houden dat de PS de Eerste Kamer kiezen; de Eerste Kamer die ook meebeslist bij wijzigingen van Kieswet e.d.) ?
 - c) Indien ad b) bevestigend wordt beantwoord, welke voorwaarden moeten worden gesteld aan het samengaan in verbanden (uiteraard is een minder grillig patroon van samenwerking dan bij gemeenteraden noodzakelijk, gezien de implicaties voor de landelijke politiek) ?
 - d) Hoe komt een dergelijke beslissing tot stand ?
- ## 3. Verkiezingen voor de Tweede Kamer

- a) Tot nu toe heeft D'66 aan deze verkiezingen als zelfstandig opererende partij deelgenomen. Moet dit onder alle omstandigheden bij komende (vervroegde) verkiezingen zo blijven ?
- b) Moeten wij komen tot samenwerkingsverbanden ?
- c) Wat zijn de suggesties omtrent de vorm van samenwerking ?
(te denken valt aan stembusakkoorden, lijstverbindingen, federaties en fusies)

C. Staatsrechtelijke vernieuwingen

Politieke vernieuwing hangt ten nauwste samen met staatsrechtelijke vernieuwingen. De realiteit dwingt ons te constateren, dat onze staatsrechtelijke voorstellen (voorzover door ons geconcretiseerd) geen onverdeelde steun hebben gekregen.

Het lijkt dienstig, gezien het belang van dit programma-onderdeel, een afzonderlijke discussienota over de staatsrechtelijke vernieuwingen aan bovenvermelde problematiek te koppelen.

Los daarvan lijkt het ons toch nuttig om reeds nu enige vraagpunten aan u voor te leggen.

- a) Meent u dat b.v. een stembusakkoord
 1. gesloten kan worden zonder dat overeenkomsten op hoofdpunten van het staatsrecht zijn bereikt ?
 2. welke overeenkomsten zouden dat dan b.v. moeten zijn ?

- b) Zijn de door D'66 geformuleerde voorstellen inzake staatsrechtelijke vernieuwingen:
- 1) onwrikbaar ?
 - 2) moeten zij beschouwd worden als concrete voorstellen, waarop modificaties mogelijk zijn ?
 - 3) zijn het suggesties in en voor een discussie, die over dit punt is ontstaan ?

Politieke Partij Democraten '66
Keizersgracht 576
Amsterdam - C.
Tel. 020 - 226996

Van: Hoofdbestuur
Aan: Alle leden
Over: Partijcongres

Amsterdam, 26 juni 1968

Aan alle leden

D'66 is ontstaan uit een dringende behoefte om betere democratische vormen te vinden voor het politieke leven in Nederland. Wij hadden te doen met een overheid die er geen notie van had hoe met mondige burgers moet worden omgegaan in een democratie; de politieke partijen en hun fracties gaven onvoldoende uitdrukking aan wat er leefde onder de burgerij; de politici praatten dikwijls over zaken die bij het nederlandse volk niet leefden, en die zij ook niet duidelijk wisten te maken.

Tegen al deze verschijnselen kwam D'66 in het geweer met een program dat vooral beoogde een verbetering van mentaliteit en ingrijpende hervorming van onze democratische instellingen. Het staatsrecht, het kiesrecht en daardoor ook de positie van de politieke partijen zouden opnieuw moeten worden geregeld. Een betere democratie moest mogelijk gemaakt.

Nu, goed anderhalf jaar na het ontstaan van onze partij, kan gezegd worden dat er in Nederland wel hier en daar iets is verbeterd, maar dat er nog weinig is vernieuwd. Weliswaar zijn de politieke partijen doende met een discussie over partijvernieuwing, maar de resultaten zijn pover. Weliswaar is hier en daar een democratischer en minder paternalistische instelling bij de overheid merkbaar, maar het blijft zeer incidenteel. Of tot ingrijpende herziening in ons staatsrecht zal worden besloten staat nog te bezien.

Het hoofdbestuur meent dat het thans de tijd is om het op gang gekomen proces van onderzoek en vernieuwing te versnellen.

Eerste object is D'66 zelf. Onze partij heeft nooit gezegd dat haar in december 1966 geformuleerde doelen exclusief waren of eeuwigheidswaarde hadden; integendeel, wij willen juist ook onze eigen doelstellingen voortdurend kritisch toetsen in het licht van nieuwe inzichten en nieuw feitenmateriaal.

Dit feitenmateriaal is er in overvloed. Sinds de oprichting van onze partij is er in binnen- en buitenland bijzonder veel en snel veranderd. De ontwikkelingen in Amerika, Frankrijk en in het Oostblok werpen een scherp licht op het belang van werkelijk democratische structuren voor de maatschappij.

Geweld, o.m. gepleegd in Vietnam, in de Verenigde Staten, in Zuid-Amerika, in Afrika, vraagt om een duidelijke positiebepaling ook van de politieke partijen. Binnenslands worden wij er ons steeds scherper van bewust dat de democratie nog lang niet is zoals deze moet zijn.

Ook worden we straks geconfronteerd met een computermaatschappij, waarop we mentaal nog helemaal niet zijn voorbereid. We hebben de modellen niet klaar voor een toch behoeftig functioneren van een democratisch regeersysteem in een door technologische vondsten steeds veranderend nieuw tijdperk.

Dit alles samen heeft het hoofdbestuur van D'66 er toe gebracht te besluiten een groot politiek congres te houden op

13, 14 en 15 september 1968

Naast de definitieve herziening van de eigen partijreglementen en andere huishoudelijke zaken, naast de nodige voorstellen tot aanvulling en revisie van het partijprogramma, zal dit congres vooral de concrete vernieuwing en uitbouw van onze democratie moeten versnellen, en moeten proberen een visie op recente vraagstukken en op de maatschappij van de toekomst te ontwikkelen en te vertalen in concrete termen van politiek.

Het is nuttig dit congres

Het is nuttig dit congres te houden in september, omdat de vraagstukken urgent zijn, en omdat het mogelijk bleek de discussie over partijvernieuwing reeds na de eerste ronde congresrijp te maken.

Ook het werk van diverse werkgroepen en deelcongressen is rijp voor een congres, en dient zo spoedig mogelijk aan de gehele partij ter beslissing te worden voorgelegd.

Het is onze bedoeling om ongeveer half augustus de congresstukken aan de deelnemers van het congres toe te zenden.

Gaarne vertrouwt het hoofdbestuur dat u dit tweede grote politieke congres van D'66 actief zult willen bijwonen.

Hoogachtend,

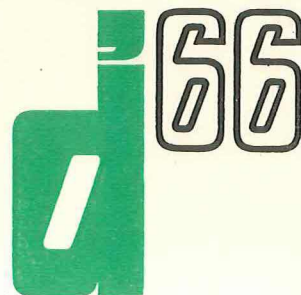
Het Hoofdbestuur.

Van de penningmeester:

Gaarne breng ik onder uw aandacht dat het meestemmen op de A.L.V. in september alleen open staat voor diegenen die niet tengevolge van het feit dat zij hun contributie niet betaald hebben afgevoerd zijn van de ledenlijst. Als u behoort tot de velen die hun contributie voor het gehele jaar 1968 reeds betaalden, hoeft u niet verder te lezen. Bent u gewend per half jaar te betalen, dan herinner ik u er aan dat het eerste halfjaar vrijwel verstreken is. Mocht u tot nu toe verzuimd hebben uw contributie voor 1968 te betalen, dan verzoek ik u dringend dit zo spoedig mogelijk te doen. Ons gironummer is 1304900, onze bankrekening is AMRO-bank, Hoofdkantoor Amsterdam. Beide t.n.v. Penningmeester D'66, Keizersgracht 576, Amsterdam.

Met vriendelijke groet,

J. Beekmans
Penningmeester.

Congressecretariaat
Postbus 969 Den Haag
Tel. vanaf 5 aug. 070-639969
Postgiro 707800 t.n.v. congres D'66

Politiek Congres 1968
13-14-15 september 1968
Stadsgehoorzaal Leiden
Tel. 01710-31704

UITNODIGING AAN DE LEDEN

Den Haag, 24 juli 1968

- Datum: 13-14-15 september 1968
- Plaats: LEIDEN, Stadsgehoorzaal, Breestraat
- Tijden: Aanvang dagelijks 10.30 uur
Vrijdag gehele dag
Zaterdag tot 17.00 uur
Zondag afhankelijk van de voortgang
- Aan de orde:
1. Drie fundamentele ontwerp-resoluties van het hoofdbestuur
 2. Programma aanvullingen:
 - a. herziening ondernemingsrecht
 - b. Nederland en de Navo
 - c. D.D.R.
 - d. woningbouw
 - e. integrale ontwikkelingsplanning
 - f. technologie
 3. Enige zuiver redactionele wijzigingen in het programma
 4. Huishoudelijk Reglement voor zover betreft hoofdbestuursverkiezing, noodzakelijk ivm verkiezingen op de ALV in nov/dec '68.
- De onder 2 genoemde onderwerpen zullen tijdens het congres eerst in sectie vergaderingen worden besproken.
- Congresstukken: Deze zullen in de vorm van een extra nummer van DEMOCRAAT omstreeks 20 augustus aan alle leden worden toegezonden.
- Kosten:
Voor 1 dag f 12.50	Reduktie:
Voor 2 of 3 dagen .. f 22.50	f 2.50 bij aanmelding voor 1 sept
(maaltijden niet inbegrepen)	halve prijs voor 2e gezinslid
- Aanmelding: Door gebruikmaking van bijgaande accept girokaart
- Overnachting: Bij particulieren - dmv een briefkaart aan het congressecretariaat, onder vermelding van naam, adres en gewenste data.
In hotel - VVV balie aan de ingang van de zaal.

Namens het hoofdbestuur,
het congressecretariaat

Het congressecretariaat is gevestigd in Den Haag en zal witsluitend de organisatorische aangelegenheden verzorgen. Dit zijn zaken betreffende aanmelding, betaling en aacomodatie. Postbus 969 is reeds geopend; telefoon 639969 wordt vanaf 5 augustus aangenomen; U treft op het secretariaat de Heer J.J.Groot.